

ΜΑΚΑΡΙΟΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΙ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΟΙ ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΙ

ΣΥΜΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ 1

Ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ Νεάπολεως ἀπόκεινται οἱ ὑπ' ἀριθμὸν II—C—35² καὶ II—C—36³ δύο πολυτιμώτατοι κώδικες συναποτελούμενοι ἐκ πρωτοτύπων ἐγγράφων ἑλλη- νικῶν, ἰταλικῶν καὶ ἰσπανικῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν Μακά- ριον, μητροπολίτην Μονεμβασίας, Θεόδωρον Χωροδεσπό- την καὶ Νικηφόρον Παροναξίας τοὺς Μελισσηνοὺς ἀνά- γοντας τὸ γένος εἰς τοὺς Κομνηνοὺς καὶ διὰ τοῦτο καὶ Κομνη- νοὺς ἐπονομαζομένους καὶ σχετιζομένους μετὰ τὴν παρὰ τὰς Ἐχινάδας ναυμαχίαν τοῦ 1571 τὴν συνήθως φερωνυμουμένην ἀπὸ τῆς Ναυπάκτου πρὸς τὸν Δὸν Ζουὰν καὶ τὴν ἐν σχέσει πρὸς αὐτὸν διενεργουμένην ἐπανάστασιν τῆς Πελοποννήσου ἐναντίον τῶν Τούρκων.

Οἱ δύο οὗτοι κώδικες περιγράφονται διὰ βραχυτάτων ὑπὸ τοῦ Salvatore Cirillo, (Cyrillus)⁴ γίνεται δὲ περὶ αὐτῶν ἰκα- νὸς λόγος καὶ παρὰ Buchon,⁵ ὅστις λαμβάνει ἐντεῦθεν ἀφορ- μὴν νὰ πραγματευθῇ πως τὰ περὶ τοῦ οἴκου τῶν Μελισσηνῶν ὧν ὁ Νικηφόρος ἀπησχόλησε διὰ μακρῶν τὸν Αἰμίλιον Le- grand,⁶ οὗ αἱ φερόμεναι σελίδες συμπληροῦνται πολλαχῶς

1. Ἡ ἀνωτέρω διατριβὴ ἐτοίμη πρὸς ἔκδοσιν εὐρέθῃ μεταξὺ τῶν μὴ καταγραφέν- των καταλοίπων τοῦ Λάμπρου.

2. Παρὰ Cyrillus Codices graeci Mss. Regine bibliotheca Ἐν Νεαπόλει. 1832 Τόμ. Β' κ.ε. σ. 25 φέρει ἀριθμὸν II—C—36.

3. Αὐτόθι σ. 37 καὶ ε. φέρει ἀριθμὸν II C. 35.

4. Ἐνθ. ἄν.

5. Nouvelles recherches historiques.

6. Bibliographie hellénique au dix-septième siècle 1903. Τόμ. Ε' σ' 475 καὶ ε.

διὰ τῶν ἐν τοῖς νεαπολιτικοῖς κώδικεσιν ἐγγράφων, ἅτινα οὐδαμῶς εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Γαλάτης λόγιος.

Ἐν φ. 76β τοῦ κώδικος σώζεται πρᾶξις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἐπαρκίου Β' μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν συνοδικῶν μηνι Ἰουνίῳ Ἰνδικτιῶνος δ', ἧτοι τοῦ 1607, περὶ τῆς μὴ ἐκτελεσθείσης διαθήκης Μορουζίνης τοῦ Θεολογίτου, δι' ἧς αὕτη ἀφιέρωσε τὰ κτήματα αὐτῆς ἄλλα μὲν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλην ἐκκλησίαν, ἄλλα δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν Παροναξίας.

Ἐν φ. 78β εὐρηται πατριαρχικὴ πρᾶξις Τιμοθέου Α', εἰς ἣν συνυπογράφεται καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Θεοφάνης ἐν μηνι Αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος ιβ', ἧτοι τοῦ 1614, δι' ἧς ὁ Παροναξίας Νικηφόρος, ἀδελφὸς τοῦ ἐκ Μονεμβασίας Θεοδώρου Μελισσηνοῦ, παραστὰς ἐπὶ συνόδου ἀνήνεγκεν ἐμπόνως, ὅτι ἡ μὲν ἐκκλησία τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Φανερωμένης ὡς ἀνηγερομένη ὑπὸ τοῦ αὐτόθι πλήθους τῶν Χριστιανῶν ὑπῆρχεν εἰς τὴν . . . καὶ διοίκησιν τῶν κατὰ καιροὺς ἀρχιερέων καὶ . . . ζετο σταυροπήγιον, Νικόδημος δέ τις μοναχὸς ἐλθὼν . . . καὶ δελεάσας τοὺς πρὸ ἡμῶν πατριάρχας ἔλαβε σταυρὸν καὶ γράμμα σιγιλλιωδὲς καὶ δῆθεν ὠνόμασε τὴν ἐκκλησίαν ταύτην τῆς Φανερωμένης πατριαρχικὸν σταυροπήγιον εἰς τὸ πα . . . ἴδια αὐτοῦ καὶ κακὰ θελήματα καὶ ἐπειδὴ . . . πολλῶν, οὕτως ἔχει ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐστὶν ἀνεγηγερομένη, τούτου χάριν ἀποφαινόμεθα συνοδικῇ διαγνώμῃ τοῦ πανιερωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυροῦ Θεοφάνους καὶ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ μὲν γράμμα ἐκεῖνο τὸ εἰς ἀπάτην ληφθὲν καὶ ποιοῦν δῆθεν τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν σταυροπηγιακὴν εἶη καὶ διαμείνη ἄκυρον καὶ ἀνίσχυρον καὶ ὡς μηδὲν λογίζεται, καὶ ἡ ἐκκλησία αὕτη τῆς ὑπεραγίας Θεο-

τόκου Φανερωμένης ὑπάρχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως μετὰ καὶ πάντων τῶν πραγμάτων αὐτῆς καὶ κτημάτων· ὁ δὲ νῦν ἱερώτατος καὶ λογιώτατος μητροπολίτης ὑμῶν Παροναξίας κῦρ Νικηφόρος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν δεσπόζωσι τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν καὶ τὰ αὐτῆς πάντα καὶ διοικῶσι καὶ καλλιεργῶσιν αὐτὴν . . . Οἱ δὲ εἰς οὓς ἀπευθύνεται ἡ πρᾶξις αὕτη εἶνε οἱ ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Παροναξίας καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ἄρχοντες χρήσιμοι καὶ ὁ λοιπὸς τοῦ Κυρίου λαός.

Ἐν φ. 80β ὑπάρχει πρᾶξις τοῦ αὐτοῦ Τιμοθέου Β' καὶ τοῦ Θεοφάνους Ἱεροσολύμων ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος ιβ', ἥτοι τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1614, κατὰ τῶν ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν Παροναξίας, ὅσοι ἀπέρχονται εἰς τὸν κατὰ καιροὺς μητροπολίτην καὶ λαμβάνουσι ἐξωκκλήσια μετὰ πολλῆς ἀξιώσεως καὶ ἀπαιτήσεως, ἔπειτα θέλοντες ἔχειν τὰ ἑαυτῶν παράλογα θελήματα ποιοῦσιν ἐπιτρόπους ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ἐξωκκλησίταις, οἱ δὲ ἐπίτροποι, ὅταν τις τῶν ἱερομονάχων, ἢ καὶ μοναχῶν τελευτᾷ κληρονομοῦσιν αὐτὸν οἱ ἐπίτροποι.

Ἐν φ. 82α εὕρισκομέν πρᾶξιν τοῦ αὐτοῦ Τιμοθέου ἐν μηνὶ Μαρτίῳ Ἰνδικτιῶνος, δι' ἧς ἀναγγέλλεται εἰς τὸν κληρὸν, τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν Παροναξίας ὅτι γνώμη κοινῇ συνοδικῇ καθηρέθη ὁ μητροπολίτης Παροναξίας Ἰωσήφ καὶ ἐγυμνώθη τελείως τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ δι' ἄπερ ἐτόλμησεν, ὡς ἔχετε... ἀπὸ τοῦ ἴσου γράμματος τῆς καθαιρέσεως καὶ τῶν καθευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ἐκλέγεται γνήσιος καὶ καθολικὸς μητροπολίτης Παροναξίας τῇ ἐπιστάσει τοῦ παναγίου Πνεύματος ὁ νῦν ἱερώτατος καὶ λογιώτατος Νικηφόρος ὑπέριμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἰγαίου πελάγους....

Τὸ δ' ἐν τῇ εἰρημένῃ πράξει μνημονευόμενον ἀντίγραφον

τῆς συνοδικῆς πράξεως τῆς καθαιρέσεως τοῦ Ἰωσήφ εὑρηται ἐν φ. 1003 τοῦ κώδικος. Ἐξεδόθη δὲ αὕτη ἐν μηνὶ Μαρτίῳ ἰνδικτιῶνος ιαῖς καὶ φέρει συνυπογεγραμμένους τοὺς συνοδικούς. Κατ' αὐτὴν Ἐπειδὴ οὖν καὶ ὁ τῆς Παροναξίας μητροπολίτης Ἰωσήφ, κατηγορηθεὶς ὡς ἔχων συνείσακτον γυναῖκα Καλλιστράτην ὀνόματι μοναχὴν ἐν τῷ καστελλίῳ Ναούσης τῆς νήσου Πάρου, οὐ μόνον ἄπαξ, καὶ δις παρηγγέλθη ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ κυρίου Ραφαὴλ ἀποστῆναι αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πρὸ ἡμῶν πατριάρχου κυρ Νεοφύτου πολλάκις ἐπειμήθη ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ ἀρχόντων, ἢ ἀναχωρῆσαι ἀπ' αὐτῆς, καὶ μηδ' ὅπως συνεῖναι αὐτῇ ἢ εἶναι καθηρημένον καὶ ἀναπολόγητον, ὅπερ ἔστερξε καὶ κατὰ χρέος ἐπηγγείλατο, καὶ αὐτός, ἅμα τῷ παραγεγομένῳ ἐκεῖ οὐκ ἐπαύσατο τῶν προτέρων, ἀλλ' αὐθαδῶς καὶ ἀνερυθριάστως, συνήκει καὶ συνοικεῖ αὐτῇ καὶ συνευρίσκεται ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὡς οἱ ἐκεῖθεν κληρικοὶ σωματικῶς ἐνταῦθα παραγενόμενοι τῷ πατριάρχῃ Νεοφύτῳ τότε ἐπληροφόρησαν καὶ ἡμῖν τανῦν δι' ἐνυπογράφου αὐτῶν ἀναφορᾶς ἐπίστωσαν ὡς προσετάχθησαν, οὗ τὸ περὶ τῆς συνεισάκτου καὶ ἀργία καθυποβληθεὶς παρὰ τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου συνοδικῶς, εἰς τὸ πληρῶσαι τῷ Νικολάῳ Καρβούνη κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ . . . τῆς ἀργίας, καὶ τῇ ἐπιούσῃ εὐθύς ἱερούργησε, καὶ ἀπειθῆς ἐγένετο καὶ καταφρονητῆς τούτου χάριν . . . (ψηφίζεται), ἵνα αὐτὸς μὲν ὁ ρηθεὶς Παροναξίας εἴη καὶ ὑπάρχῃ καθηρημένος καὶ γεγυμνωμένος πάσης ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως καὶ μηδεμίαν ἀνάκλησιν ἔχῃ εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα, ἕτερος δὲ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονηθῆ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην Παροναξίας γνήσιος καὶ καθολικὸς μητροπολίτης κατὰ νόμους.

Ὁ Νικηφόρος Μελισσηνός, χειροτονηθεὶς μητροπολίτης

Παροναξίας, ἀνέλαβε χρηματικὰς ὑποχρεώσεις, περὶ ὧν διδασκόμεθα ἐκ πράξεως τοῦ Τιμοθέου Β' Κωνσταντινουπόλεως καὶ Θεράνουσ Ἱεροσολύμων, ἐν 84α ἐκδοδομένης ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος ιβ' ἤτοι τῷ 1614, ἐν ᾗ ὀρίζεται ὅπως πληρώσῃ μόνον ἄσπρα χιλιάδας τεσσαράκοντα δύο τὰς μὲν δεκατέσσαρας χιλιάδας τὸν ἐρχόμενον Δεκέμβριον μῆνα τῶν Χριστουγέννων τῆς δεκάτης τρίτης Ἰνδικτιῶνος (ἤτοι τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1614), τὰς δὲ λοιπὰς εἰκοσιεὶς ἕως τοῦ χρόνου πάλιν τὸν Δεκέμβριον τῆς δεκάτης τετάρτης Ἰνδικτιῶνος (ἤτοι τοῦ 1615).

Ἔπονται ἐν τῷ κώδικι ποικίλαι πράξεις καὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Τιμοθέου Β' πρὸς τὸν Παροναξίας Νικηφόρον περὶ χρεῶν αὐτοῦ καὶ ἄλλων ὑποθέσεων ὡς καὶ ἐν φ. 886 (ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος ιβ', ἤτοι τῷ 1614) περὶ τῆς μονῆς Τουρλιανῆς.

Ἀκόλουθεῖ ἐν φ. 89α ἐπιστολὴ πρὸς τὸν αὐτὸν Νικηφόρον Παροναξίας τοῦ μεγάλου λογοθέτου καὶ μεγάλου ῥήτορος, διὰ τῶν προσωνομιῶν τούτων καὶ οὐχὶ τοῦ ὀνόματος ὑπογραφομένου, δι' ἧς ἀγγέλλεται αὐτῷ, ὅτι εὐχαρίστως ἐγνώσθησαν τὰ περὶ τῆς εἰρηνικῆς σου ἀποκαταστάσεως. Ἐν δὲ τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς ταύτης γράφονται τάδε. Περὶ τοῦ Ἰωσήφ οὐδέν σοι φαμέν, ἐπεὶ ὁ σὸς ὑπηρέτης ἔχει διὰ ζώσης ἐπαγγελίαι σοι τὰ πάντα λεπτομερῶς· μόνον δὲ τοῦτο ἵνα εἴης ἀμέριμνος.

Ἐν φ. 926 περιλαμβάνεται πράξις τοῦ Τιμοθέου πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς Σίφνου, δι' ἧς ἡ Σίφνος ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Νικηφόρου Παροναξίας. Χρονολογεῖται δὲ ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος ιβ', καθ' ἃ καὶ ἡ ἐν φ. 94β πράξις τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τοὺς ἄρχοντας Παροναξίας, δι' ἧς κελεύεται, ὅτι ἕκαστος τῶν ἱερέων νὰ δώσῃ ἀνὰ ἓν χρυσοῦν φλωρίον ἑὰν δὲ καθ' ἓν ὀσπήτιον

ἀνὰ ἄσπρα δώδεκα πρὸς τὸν ἱερωτάτον καὶ λογιώτατον μητροπολίτην ὑμῶν κὺρ Νικηφόρον ὑπέριμεν καὶ ἔξαρχον παντὸς Λίγαίου πελάγους, τὸν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἠγάπη τὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν, διὰ φιλότιμον κατὰ τὴν παλαιὰν ἐπικρατήσαν ἐκκλησιαστικὴν συνήθειαν ὁποῦ γινώσκητε καλῶς, ὅτι ὅταν θέλῃ γενῆ νέος μητροπολίτης εἰς καμίαν ἐπαρχίαν οἱ ἐπαρχιωτὲς του τὸν δίδουν φιλότιμον ἱκανὸν διὰ νὰ εὗρῃ ἄνεσιν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἔξοδιαξε καὶ ἔπαιρναν τὴν εὐχὴν του καὶ τὴν εὐλογίαν του.

Ἄλλη δὲ συνοδικὴ πράξις τοῦ πατριάρχου Τιμοθέου, ἐκτεταμένη ἐν μηνί Ἰουνίου ἰνδικτιῶνος ια' μετὰ τῶν υπογεγραμμένων τῶν συνοδικῶν καὶ περιλαμβανομένη ἐν φ. 986 τοῦ κώδικος Νεαπόλεως, ποιεῖται λόγον περὶ τῆς υποδοχῆς τοῦ Νικηφόρου ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ τῆς μικρᾶς μόνον ἐναντίον αὐτοῦ ἀντιῳράσεως. Καὶ πάντες μὲν, λέγεται ἐν κἀτῇ, ἀσπασίως καὶ περιχαρῶς ἐδέχθητε αὐτὸν μόνον δὲ οἱτοί, ὅτε οἰκονόμος παπᾶ Μανουήλ, παπᾶ Ματθαῖος σακελλάριος, Ἰάκωβος Κόκκος, Λουρέντζος Ντελαρόκας, Φραντέσκος τῆς Τζίζωνας, Στεφανῆς Τέγαρις, Μανουήλ Μπα.. Νικόλας τῆς χήρας, Μιχάλης Καλαφάτης, Τάντολος, Γεώργιος Σπανόλος, Γεώργιος Πουλημένος, Ἀποσιόλης Τέγαρις, Μιχ. Νταμούδης (;) καὶ ὁ Λευτέριος Ἀκριβὸς ἐφάνησαν ἐναντίον τούτου τοῦ γνησίου καὶ καθολικοῦ ἡμῶν ἱερωτάτου καὶ παναγιωτάτου Παροναξίας κὺρ Νικηφόρου . . . Ἐφ' ᾧ οἱ προμνημονευθέντες ἱερεῖς τίθενται εἰς ἀργίαν, οἱ δὲ λαϊκοὶ ἀφορίζονται.

Ἐν φ. 986 ἐν ἄλλῳ ἐγγράφῳ τοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ συνοπογεγραμμένου Θεοφάνους Ἱεροσολύμων μηνὸς Λόγουστου ἰνδικτιῶνος ιβ' (1614) πρὸς τὸν κληρὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας Παροναξίας ἀνακοινοῦνται τάδε. Πρὸ ἡμερῶν ἐγράψαμεν καὶ δεδώκαμεν γράμματα τῷ προέδρῳ Μύλου (γρ. Μήλου)

κυρῶ Ἰωσήφ· ὡς ἂν λάβῃ μερικόν τι χρέος τῆς μητροπόλεως παρὰ τοῦ ἱερωτάτου καὶ λογιωτάτου μητροπολίτου ὑμῶν κυρίου Νικηφόρου· καὶ τινὲς ἐνόμισαν ὅτι βούλεται λαβεῖν τὴν μητρόπολιν καὶ ἐλθεῖν πάλιν αὐτόθι καὶ ἐγένετο μερικὴ σύγκλησις περὶ τούτου ὡς ἐμάθομεν· τούτου ἔνεκεν γράφομεν συνοπτικῶς γνώσει καὶ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν· ἵνα μὴδεμίαν ἐλπίδα ἔχετε ἀνακλήσεως τοῦ Ἰωσήφ ἐκείνου εἰς τὴν αὐτὴν μητρόπολιν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἀλλ' οὔτε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοῦ ἰδίου μητροπολίτου ὑμῶν κυροῦ Νικηφόρου.

Ὁ ἐν τῷ γράμματι τούτῳ μνημονευόμενος πρόεδρος, ἦτοι ἐπίσκοπος, Μήλου Ἰωσήφ εἶνε αὐτὸς ὁ πρῶην Παροναξίας, καθ' ἃ βλέπομεν σαφέστατα ἐκ τοῦ κατωτέρω ἐγγράφου.

Ἐν φ. 1026 περιλαμβάνεται ἐγγράφον τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου Τιμοθέου Μαρτίου Ἰνδικτιῶνος περὶ πληρωμῆς χρέους τοῦ Νικηφόρου Μελισσηνοῦ.

Ἐν φ. 104α εὔρηται ἀφορισμὸς τοῦ Τιμοθέου κατὰ τοῦ ἐν Νάξῳ Νικήτα τῆς Μπούφας, ἐγκαταλιπόντος τὴν Ζαμπέταν, θυγατέρα Γεωργίου τῆς Γεώργινας καὶ λαβόντος ἐτέραν.

Ἐν φ. 105β εὐρίσκομεν ἀπαγορευομένην εἰς τὸν Ἰωσήφ πρόεδρον Μήλου καὶ προκάτοχον τοῦ Νικηφόρου τὴν εἰς Παροναξίαν ἐν τῷ μέλλοντι μετάβασιν καὶ τὸν διὰ τοῦ διορισμοῦ ἐπιτρόπου κανονισμόν τοῦ πρὸς αὐτὸν χρέους τοῦ διαδόχου, ταῦτα δὲ διότι προεξένησε συγχύσεις εἰς τὸν λαὸν καὶ σκάνδαλα πολλὰ καὶ ταραχάς, καυχόμενος καὶ λέγων ὅτι βούλεσε πάλιν ἐπαναλαβεῖν τὸν θρόνον ἐκεῖνον. Ἀπευθύνεται δὲ ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Τιμοθέου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Θεοφάνους Ἱεροσολύμων, ἐκδεδομένη κατ' Αὐγουστον Ἰνδικτιῶνος ιβ' πρὸς αὐτὸν τὸν Ἰωσήφ, ὧδε· Ἱερώτατε μητροπο-

λίτα πρόην Παροναξίας και πρόεδρε Μύλου (γρ. Μήλου).

Ἐν φ. 107α σώζεται τὸ ἐξῆς πρὸς τὸν Παροναξίας Νικηφόρον προτρεπικὸν γράμμα τοῦ Τιμοθέου.

Τιμόθεος ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης και οἰκουμενικὸς πατριάρχης. Ἡ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς προτρεπικοῦ γράμματος προτρέπεται σοι τῷ ἱερωτάτῳ και λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Παροναξίας ὑπερτίμῳ και ἐξάρχῳ παντὸς Αἰγαίου πελάγους τῷ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ αὐτῆς ἀδελφῷ και συλλειτουργῷ κὺρ Νικφόρῳ ἵνα ἀπέλθῃς εἰς τὸν ναὸν τῆς Κυρίας Χρυσοπηγῆς ἐν τῷ Γαλατῷ και λειτουργήσης και πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐκτελέσῃς πλήν τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως και χειροτονήσης τὸν ἀπὸ Ταλαντίου εὐλαβέστατον ἱεροδιάκονον κὺρ Δημήτριον εἰς πρεσβύτερον, πρὸς δὲ και ταύτη τῇ νυκτὶ τῆς Παρασκευῆς δι' ὠμοφορίου και ἐπιτραχηλίου εἵπης τοὺς οἴκους τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἀκαθίστου καθὰ συνήθως· ὅθεν εἰς ἀσφάλειαν ἐδόθη σοι και τὸ παρὸν ἡμέτερον γράμμα ἐν ἔτει ζ... ἐν μηνὶ Μαρτίῳ Ἰνδικτιῶνος ια^{ης}.

θ'). Ἐν φ. 109α ἔχομεν πρᾶξιν τοῦ Τιμοθέου Κωνσταντινουπόλεως και Θεοφάνους Ἱεροσολύμων, ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος... δι' ἧς ἐπαναφέρεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Παροναξίας Νικηφόρου ἐξωκλήσιον τῆς ἁγ. Παρασκευῆς, ὅπερ εἶχε και ἐδέσποζε ὁ κατὰ τόπον ἀρχιερεὺς, και ἐκεῖνο ἐδωρεῖτο πρὸς ὃν ἤθελε τῶν κληρικῶν αὐτοῦ, ὡς φαίνεται και τὰ γράμματα τοῦ ποτὲ Παροναξίας κὺρ Ἀθανασίου και ἄλλων πρὸ αὐτοῦ. Τινὲς δὲ ἐλθόντες ἐνταῦθα ἔλαβον γράμμα κατὰ ἀπάτην και μετόχιον αὐτὸ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ἐποίησαν, ὅπερ παράλογον.

Ἐν φ. 110β περιλαμβάνεται γράμμα τοῦ Τιμοθέου ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος ιβ πρὸς τοὺς καθηγουμένους

καὶ λοιποὺς ἱερομονάχους καὶ μοναχοὺς τῶν πατριαρχικῶν σταυροπηγιῶν τῶν κατα τὴν ἐπαρχίαν τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Παροναξίας, ὅπως μὴ τολμήσωσι νὰ δεχθῶσι τὸν πρόεδρον Μήλου Ἰωσήφ αὐτόθι ἐπὶ ποινῇ ἀργίας ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἀφορισμοῦ.

Ἐν φ. 113α γράμμα τοῦ πατριάρχου Τιμοθέου ἐν μηνὶ Ἰουνίου ἰνδικτιῶνος ιβ' πρὸς τὸν Παροναξίας περὶ τινος ἰδιωτικῶν χρέους, ὅπερ ἀρνεῖται ἀποδοῦναι Ἀποστολῆς ὁ Διάγαρης (;).

Ἐν φ. 113α γράμμα τοῦ αὐτοῦ, πρὸς τὸν αὐτόν, ἔχον οὕτως·
Τιμόθεος ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέης Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης : †

Ἱερώτατε καὶ λογιώτατε μητροπολίτα Παροναξίας ὑπέριμε ἔξαρχε παντὸς Αἰγαίου πελάγους, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ μοι ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, χάρις εἶη σοὶ τῇ ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ ἀνηνέχθη ἡμῖν, ὅτι τινες τῶν ἐν τῇ Πάρῳ Χριστιανῶν ἐποίησαν σκάνδαλα μεταξὺ τοῦ μπέη καὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς πολιτείας καὶ αἴτιοι ἐγένοντο τῆς συγχύσεως αὐτῶν καὶ ζημίας· διὰ τοῦτο ἐξητήθη γράμμα ἡμέτερον, καὶ ἀποφαινόμεθα ὅσοι ἦσαν οἱ αἴτιοι τοῦ σκανδάλου, καὶ ὅσοι ἦσαν εἰς μέσον ἐξισάσαι τὴν ζημίαν τῶς πτωχῶν, μεταξὺ τῶν κρατούντων καὶ τοῦ Χασάμπεη, καὶ ἐκράτησιν, ἢ ἄσπρα ἢ φλωρία, ἢ πανία, ἢ μεταξωτά, ἢ καὶ ἄλλα πράγματα, καὶ ἐζημίωσαν τοὺς πτωχοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἀδυνάτους, ἀφωρισμένοι εἶησαν ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ κατηραμένοι καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι καὶ τυμπανιαῖοι, καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας, ἕως οὗ ὁμολογήσωσι τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐξισάσωσι πᾶσαν τὴν ζημίαν καὶ παύσωνται τῆς ἀδικίας· οὕτως ἀποφαινόμεθα, ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἶη σοι... ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ, ἰνδικτιῶνος ια'.

Ἐν φ. 114α γράμμα Τιμοθέου πρὸς τὸν Παροναξίας ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ Ἰνδικτιῶνος ιβ' περὶ ἰδιωτικῶν αὐτοῦ χρεῶν.

Ἐν φ. 115α ἀπόδειξις Τιμοθέου περὶ πληρωμῆς μέρους τοῦ χρέους τοῦ Παροναξίας.

Ἐν φ. 116α ἀπόδειξις περὶ πληρωμῆς τῶν ὀρισθέντων ὑπὸ τῆς συνόδου τῶν ἀρχιερέων πρὸς βοήθειαν εἰς τὸν Νικηφόρον.

Ἐν φ. 117α κ. ε. περιέχονται ἰδιόγραφα τῆς μητροπόλεως Παροναξίας, ἤτοι ψυχικά, διαθήκαι, ἀποδείξεις, ἀναφέρονται δὲ ὡς τὸ πλεῖστον εἰς κτήματα ἐκκλησιαστικά, καὶ εἶνε γεγραμμένα τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἔκτου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος.

Εἰς τὸν αὐτὸν δὲ Νικηφόρον Μελισσηνὸν Μονεμβασίας ὡς τὸ πλεῖστον ἀναφέρεται καὶ ὁ κώδιξ τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης Νεαπόλεως Π—C—36, ὅστις ἀποτελεῖ οἰονεὶ συνέχειαν τοῦ προηγουμένου. Ἄξια δὲ ἰδίας μνείας ἐν αὐτῷ, εἶνε τὰ ἐξῆς.

Τὸ ἐν φ. 12α-β ἐπόμενον ἔγγραφον συντεταγμένον ἐν μὲν ἀρχῇ ἰσπανιστὶ, εἶτα δ' ἰταλιστὶ καὶ ἐν τέλει πάλιν ἰσπανιστὶ, ἐκδεδομένον δ' ἐν Μαδρίτῃ τῇ 13]23 Δεκεμβρίου 1606 καὶ φέρον τὴν ὑπογραφὴν Yo el Rey, ἤτοι ἐγὼ βασιλεὺς, ἐβασίλευε δὲ τότε τῆς Ἰσπανίας ὁ ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Ἀψβούργων Φίλιππος Γ'.

Ἔχει δὲ τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὧδε.

Ἄρχ. Conde primo pro Visorey Lugarteniente y Capitan General Por parte de D. Niceforo Melesino me ha Sido pntado un memorial del tenor siguiente. Signore D. Niceforo Melesino Nipote der quondam arcivescovo di Malvasia, et figlio Legitimo et naturale del quondam D. Theodoro Melisino et Comneno il qual era Signore de la Città di Enno di Xanti di piufori di tutta la gersonisma di Eliponto del sanio, et dimilito, et del golfo di misma, che

adesso, et a suoi successori tocca esser heredita dela casata, come appare per loro scitte mancondo la tirancà del turco, humilmente fa intendere alla M. V. come detto Arcivescovo et d. Theodoro fratello nel tempo de la Vittoria Navale armorno con proprij stipendij, 25 milia fontì, e tremilia cavalli, contro il tirano in servizio della M.V. per ordine de la felice mem^a del g^{mo} D. Gio. de Austria il quale ordino fossero venute alle mani con il nemico promettendoli in brevo darli agiuto il che valerosamente loro faciendo detto d. Theodoro con molto pericolo di sua vita molte volte an[do] ritorno dalla morea in Italia dal sig^{re} D. Gio. il quale per diverse impedimenti non li diè l'agiuto promesso per il che furono forzati abandonare tutte loro facultà, et bene e fugirseno, che à mala pena si salvarono la vita al che havendo alium riguardo la felice mem^a del Re N. S. che stian sancta gloria diede al supp^{to} Arcivescovo et suo fratello Ducati Mil[1.] l'anno li quali havendo goduto per pochissimo tempo morseno et la... no detti supp^{se} poverissimo et caricodi. 2. sorelle che non hanno c.. vivere non solamente secondo la qualita Loro ma ne tampoco parcument^e p[er] touto supplica con ogni humilta la M. V. havendo rignardo a detti servizii come il tutto appare per lettere de la felice memoria de della M^{ta} et del g^{mo} Signor D. Gio d'Austria si degni di farli alcuna merce in uno intretenimiento parte della detta Rendita de mille Ducati che li detti suo p^e et zio tenevano accio si possi sustentare come povero Gentil'huomo, et servire come li sudetti Co ferno alla M. V. dalla quale recivira il tutto a particularéssima nerce et gratia etc.

Ἔπεται ἐν συνεχείᾳ (φ. 126) τὸ ἰσπανικὸν μέρος τὸ.

περιέχον ισπανιστί τὴν ἀναβλητικὴν ὡς φαίνεται ἀπόφρασιν καὶ τὰς ὑπογραφάς. Φωτογραφητέον.

Ἐν φ. 13α ἐπιστολὴ πρὸς Μουσάκιον τοῦ Νικηφόρου Παροναξίας, ὑπογεγραμμένου ἑλληνιστί ἀπὸ Βιτεροῶν ἑκατομβαιῶνος αὐ ἰσταμένου αἰ^ω Ἰνδικτιῶνος β^α, ἐν ἧ μόνον ἐκφράσεις εὐγνωμοσύνης καὶ γενικῆς φιλοφροσύνης.

Ἐν φ. 14α ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ πρὸς Φιλιπποιάκωβον, τὸν αὐτὸν καὶ ἄνωτέρω Μουσάκιον, ἑλληνιστί, δι' ἧς αἰτεῖται συγγνώμην μὴ ἐπιστέλλων συνεχῶς, ἅτε στερούμενος βιβλίων. Ἄλλως δὲ ἀγγέλλει, ὅτι μερίμναις ἐμβαπτίζει ἡμῶν τὴν ψυχὴν τὰ τῆς ἡμετέρας ποιμνῆς, ὡς οἶσθα, καὶ τὰ παρὰ βασιλεῖ ἀδίκῳ συγγενῶν τε καὶ φίλων..... δι' ὧν πάνυ ἐξ εἰλικρινοῦς καὶ ἀπὸ βαθείας τῆς γνώμης τὸν ἐμὸν φίλτατον προσαγορεύω Μουσάκιον, τὸ τριπόθητόν μοι καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα.

Πρὸς τὸν αὐτὸν Φίλιππον Ἰάκωβον, χαρακτηριζόμενον ὡς συγκλητικόν, ἀπευθύνεται ἡ ἐν φ. 16α ἐπιστολὴ τοῦ Νικηφόρου Σκιροφοριῶνος ἀπὸ Βιτεροῶν, ἣτις οὐδὲν περιέχει τὸ ἄξιον γνώσεως.

Ἐν φ. 17α ἐπιστολὴ τοῦ Νικηφόρου πρὸς Παῦλον Σιγουῖνον Σκιροφοριῶνος αἰ^ω, ἐν ἧ καὶ τάδε· ἡμῖν δὲ φίλιτατε εἰς τόδε τὰ τῆς τύχης οὐκ ἐπέρχεται κατὰ ῥοῦν ὑπὲρ τοῦ λύτρου τῶν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ, τοῦ τε ἡμετέρου ποιμνίου, οὔτε μὴν ἀπαντᾶ κατὰ λόγον, καὶ ἴσως τὰ τοιαύτης συμφορᾶς κορυφούμενα κύματα ψυχικῆς τινος ἐξῆπται αἰτίας.

Ἐν φ. 18α ἐπιστολὴ Διονυσίῳ Ἡρακλείας φέρουσα ὑπογραφὴν Νικηφόρος ὁ Μελισσηνὸς ἀποστελλομένη ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως Σκιροφοριῶνος 5' φθίνοντος αἰ^ω β^ο, ἐξ ἧς οὐδὲν μανθάνομεν.

Ἐν φ. 19α ἐπιστολὴ τοῦ Νικηφόρου ὡς μητροπολίτου Παροναξίας αἰ^ω Ποσειδεῶνος 8' σταλείσα ἀπὸ Πάρου

πρὸς τὸν πατριάρχην Τιμόθεον, δι' ἧς στέλλει χρήματα, πολλάς περιέχουσα λεπτολογίας καὶ οὐκ ὀλίγα διασβέσματα.

Ἐν φ. 20α καὶ 21α δύο σχέδια ἐπιστολῶν τοῦ Νικηφόρου στελλομένων τῷ ἐλλογίμῳ διδασκάλῳ Κωνσταντίνῳ τῷ Σοφίας καὶ γεγραμμένων γαμηλιῶνος ἰνδικτιῶνος βασαχιθ'.

Ἐν φ. 22α ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν γαμηλιῶνος ἰνδικτιῶνος β' αχιθ', δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν παρ' αὐτοῦ εὐφρόσυνον λήψιν βιβλίων.

Ἐν φ. 23α ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατριάρχην Τιμόθεον ἐν ἔτει αχιβ'. Ἐν ταύτῃ τε καὶ ταῖς προτέραις ἐπιστολαῖς ὁ ἐπιστέλλων ὑπογράφεται ἀπλῶς Μητροπολίτης Παροναξίας. Ἐν ἄλλαις φέρεται ἐνίοτε ἡ ὑπογραφή. Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Παροναξίας Νικηφόρος ὁ Μελοσηνὸς καὶ Κομνηνός. Φιλοπατρία καὶ φιλομάθεια εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸν πολλῶν τῶν ἐπιστολῶν τούτων, καὶ ἐκείνων ἐξ ὧν ἄλλως οὐδὲν το ἀξίον λόγου διδασκόμεθα.

Ἐν φ. 24α ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Νικηφόρον τοῦ πρώην Λακεδαιμονίας Χρυσάνθου. Διηγεῖται ἐπεισόδιόν τι μὲ κάποιους Τεατίνους, οὗ ἔνεκα ἐνεκλείσθη καθειρχθεὶς εἰς τὸ σπιτάλι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Νοεῖται διὰ τούτων τὸ μέχρι καὶ τῆς σήμερον διατηρούμενον S Spirito in Sassia. Ἐξαιτεῖται δὲ τὴν προστασίαν τοῦ Νικηφόρου δι' ἐνεργείας αὐτοῦ παρὰ τῷ καρδινάλιῳ Σφόρτσα καὶ τὴν ἀποστολὴν συστατικοῦ ἀπὸ τὸν Ὄσοῦνα εἰς τὸν καρδινάλη Μπόργια διὰ νὰ ἐμπορέσω νὰ ἐλευθερωθῶ παντελῶς. Τελευτᾶ δ' ἡ ἐπιστολὴ διὰ τῶν ἐξῆς. Πρὸς τούτοις λέγω τῆς μεγαλοφυΐας σου ὅταν εὐρίσκουμουν ποτὲ εἰς μικρὰν εὐδαιμονίαν εἶχα κάμειαν μίαν πατερίτζαν καὶ δικέριν καὶ τρικέριν ἀργυρὰ πρᾶγμα μου διὰ λόγου μου, εἰς τὰ ὅποια ἐξοδίασα ρ' σκοῦδα καὶ ἂν ἡ θεοσέβειά σου τὰ χρειάζεται, ἤξεύρω πῶς θέλωμὲν συνηβασθεῖν καὶ δίδο τα διατὶ εὐρίσκομαι εἰς με-

γάλην ἀνάγκην μάρτυς ὁ Θεὸς καὶ διὰ τὰς ὥρας οὐχ' ἕτερον ἀπὸ Ρώμην Σεπτ. 1στ' αχιζ'. Τῆς πανιερότητός σου ἀδελφὸς καὶ δοῦλος εὐνούστατος ὁ πρόην Λακεδαιμονίας Χρῦσανθος.

Ἐν δὲ ὑστερογράφῳ προστίθενται τὰ ἑξῆς. Παρακαλῶ τὴν αὐθεντεῖάν σου ἂν δὲν ἐμπορέσης νὰ μοῦ κάμῃς τὴν σὺστασιν ἀπὸ τὸν δοῦκα, κάμε μου ἄλλην ἀπὸ τὸ καρδηγάλη εἰς τὸν καρδηγάλη Μπόργια· τὴν πατερίτζα καὶ τὸ δικέριν καὶ τὸ τρικέριν τὰ ἔχω ἐνέχυρον, καὶ διατὶ εὐρίσκομαί εἰς μεγάλην ἀνάγκην, ἀμὴ τὰ ἐχάριζα τῆς πανιερότητός σου κατὰ ἀλήθειαν, πλὴν ἐλπίζω ἂν τὰ θελήσῃ πῶς θέλωμεν συνηβασθῆ ἀνόμεσον μας ὡσὰν καλοὶ φίλοι καὶ πιστοὶ διατὶ ἀληθινὰ εἶναι ἐξαίσια καὶ τέτδια δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ δ' ἐπιγραφή τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἣν εὐρίσκομεν ἐπὶ τοῦ ἀντιστοίχου φύλλου χάρτου ἐν φ. 266 γέγραπται ἰταλίστι καὶ ἔχει καὶ τὴν διεύθυνσιν nella chiesa grega di Napoli.

Ἐν φ. 26α πρᾶξις τοῦ Νικηφόρου Παροναξίας ἐν τῷ χωρίῳ Δριμαλίας τὸ λεγόμενον Χαλκὸς γεγραμμένη τῇ 11 Ὀκτωβρίου 1613, περὶ διαζυγίου μετὰ καὶ ἄλλων ὑπογραφῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ οἰκονόμου Παροναξίας ἱερέως Μανουήλ.

Ἐν φ. 276 ἀναφορὰ τῶν κληρικῶν καὶ προεστώτων Παροναξίας πρὸς τὸν πατριάρχην τῇ κς' Σεπτεμβρίου 1613 περὶ λογαριασμοῦ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τοῦ Ἰωάννου Καρβούνη, οὗ πρὸς κανονισμόν ἀνεμένετο ὁ Νικόλαος Τεμπροτῆς. Οἱ ἀναφερόμενοι δηλοῦσι τὴν ἀπὸ τοῦ ἀρχιερέως εὐχαρίστησιν αὐτῶν.

Εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν καὶ ἄλλα ἰδιωτικὰ ἀναφέρεται καὶ ἡ ἐν φ. 29α κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1613 πρὸς τὸν Νικηφόρον ἐπιστολὴ τοῦ Διονυσίου Ἰρακλείας. Ἐπ' αὐτῆς νεωτέρα χεὶρ ἐπέγραψεν *Epist. Ep. Heraclie ad N ep. Naxi*. Εἶνε κατὰ ταῦτα πιθανώτατα ἐπιστολὴ τοῦ Διονυσίου Ἰρακλείας.

Ἐν φ. 30α ἀναξία λόγου τᾶλλα ἰδιωτικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Νικηφόρον, φέρουσα τὴν ὑπογραφὴν ράλης παλαιολόγος.

Ἐν φ. 32α σχέδιον ἐπιστολῆς τοῦ Νικηφόρου ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως γαμηλιῶνος ε' ἰσταμένου αχιβ^ω πρὸς τὸν Διονύσιον Ἡρακλείας. Οὐδὲν περιέχεται τὸ ἄξιον λόγου.

Ἐν φ. 33α σχέδιον λόγου τοῦ Νικηφόρου «εἰς Ἀθανάσιον τὸν μέγαν» ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ. Ἀρχ. Πάλιν ἡμῖν ὁ καὶ ἑπωνυμίας ἄξιος ἀθανάτου. Ἄνω νεωτέρα χειρὶ *In divum Athenasium oratio a Niceforo Mellisseno Patronaxiae habita in eius collegio*

Ἐν φ. 35α Σχέδιον ἐπιστολῆς τοῦ Νικηφόρου πρὸς Διονύσιον Ἡρακλείας, ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως. γ' ἰσταμένου Γαμηλιῶνος αχιβ^ω ἢ αὐτὴ καὶ ἐν φ. 32α.

Ἐν φ. 36α. Ἄλλη ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἢ ἰσταμένου Μεταγειτνιῶνος αχιβ^ω, οὐδὲν περιέχουσα τὸ ἄξιον λόγου.

Ἐν φ. 39α-44α ὑπόμνημα περὶ τοῦ ἐν Ῥώμῃ Γρηγοριανοῦ κολλεγίου Λατινιστί. Ἀρχ. *Quo magis inani subruta fundamento vastam subsidet in voraginem.* Ἐν ἀρχῇ γίνεται λόγος περὶ τῆς ἐκπτώσεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς παρ' Ἑλλησι παιδείας, ἔπειτα δ' ἐξαιρούνται αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ κολλεγίου, ἰδίως ἀπὸ τοῦ φ. 42β. Ἐνταῦθα μνημονεύεται ὁ Cortesius Brana Episcopus Neapoli rector ecclesia Graecanica constitutus καὶ τοῦ Νικηφόρου Μελισσηνοῦ περὶ οὗ λέγεται ὅτι πολλὰ πλείονα θὰ εἶχεν ὑπηρετήσῃ, ἂν δὲν ἐκαλεῖτο ὡς ἐπ' σκοπος εἰς Νάξον. Ἐν τῷ αὐτῷ ὑπομνήματι γίνεται λόγος καὶ περὶ Πέτρου Ἀρκουδίου, Φραγκίσκου Κόκκου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων συνδεομένων μετὰ τοῦ κολλεγίου καὶ τῶν λατινοφρονούντων.

Πρὸς τὴν ἐνέργειαν τοῦ κολλεγίου δὲν εἶνε ἄσχετα πιθανώτατα καὶ τὰ ἐν φ. 48α-63β μεταξὺ φύλλων ἀγράφων ἑλληνικὰ σημειώματα τοῦ Νικηφόρου ἢ ἄλλων περὶ ἰουδαϊκῆς γλώσσης καὶ ἄλλα λατινικὰ καὶ ἰταλικά ὕλης Θεολογικῆς καὶ τὸ ἐν φ. 64α-71β σχέδιον ἰταλικοῦ λόγου πρὸς τὴν Παναγίαν.

Ἐν φ. 64α ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Νικηφόρον, φέρουσα τὴν ὑπογραφὴν. Ὁ Μητροπολίτης Μονεμβασίας καὶ ἀδελφός

καὶ λατινιστὶ ἄνω νεωτέρᾳ χειρὶ Epist Ma (carii) Monovasiensis au protosingellum Nak. Φέρει δὲ αὕτη χρονολογίαν ζνα' ἐν μηνὶ Φεβρουαρίου β̄ καὶ ἐπὶ τοῦ περικαλύμματος, ὅπερ εὔρηται ἐν φ. 8ῶδ διευθύνεται διορθουμένων ἐνταῦθα τῶν ἀνορθογραφῶν, τῶ ὀσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ καὶ πρωτοσυγκέλλῳ τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ παπαῖ κῦρ Νικηφόρῳ.

Ἐν φ. 72α-63β ἐπιγράμματα τοῦ Νικηφόρου ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ πρὸς τὸν Βρενδησίῳ ἀρχιεπίσκοπον Στέφανον.

Ἐν φ. 74α κ. ἐ. νοταριακὰ ἐγγράφα Νάξου, ὧν τὸ πρῶτόν κόπια εὐγαλμένῃ ἀπο το καθολικὸν ἀπο φρανγικὸν ἡς ρομῆκον· ἐξηγισμένον ἀπὸ λογον ἡς λογον καὶ γραφὴν Ἐγο νῆκολος διασκύφος νοτάριος καὶ χρονολογίαν ἡςτας 26 τοῦ μῖνος Ἰουλλίου 1445 ἠνδῆκτηόνα ἡ. Νοεῖται δ' ἡ χρονολογία αὕτη διὰ τὸ πρωτότυπον καὶ οὐχὶ τὸ ἐνταῦθα ἀντίγραφον γεγραμμένον περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἕκτου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἐξδόμου αἰῶνος. Ἴδε τὸ δουκικὸν τοῦτο γράμμα Ἰακώβου Κρίσπη Δ' τοῦ Δουκὸς τοῦ Αἰγαίου ἐκδεδομένον ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνημονί Τόμ. Δ' σ. 467 κ. ἐ. Πρὸς τούτοις δ' ὑπάρχουσι διάφορα ἰδιόγραφα, διαθήκαι, ὁμολογίαι κ.τ.λ. τῶν ἐτῶν 1607, 1609, 1612, 1615 καὶ 1616, ὧν τινα λατινιστί. Μεταξὺ τούτων ἐν φ. 79α ἐπιστολὴ «τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μου δεσπότη κυρίῳ κυρίῳ Νικηφόρῳ τῷ Μελισσηνῷ Ἀνδρέας ὁ Περισσοβάλης» ἀπὸ τοῦ Ἑλληνομουσείου ἀρχιβ. Βοηδρομιῶνος θ' ἰσταμένου. Ἐν δὲ φ. 80α ἰδιόγραφον περιέχον μαρτυρικὰς καταθέσεις περὶ διαθέσεως κτημάτων ἐν περιπτώσει θανάτου 1609 Μαρτίου 17. Μεταξὺ τῶν ὑπογεγραμμένων καὶ ὁ Παροναξίας Ἰωσήφ, ἀλλ' ἀμέσως κατωτέρῳ †. Ἐπειδὴ ὁ τοιοῦτος ὁ πρῶην ἀρχιερεὺς Ἰωσήφ ἐν δυοὶ γράμμασιν εὐρέθη ἀδιαφόρως ὑπογεγραμμένος καὶ κρίνας, ἔστω ἄκυρος καὶ ἢ μία καὶ ἢ ἄλλη ἀπόφασις καθ' ἡμᾶς Ἰαν. γ' ἀχιδ ἰνδ. ζα' †. Ὁ Μητροπολίτης Νικηφόρος.